

BRWINÓW MICHAŁOWICE NADARZYN PIASTÓW PRUSZKÓW RASZYN

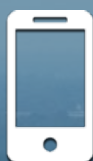

Szanowni Państwo,

mamy pewność, że wszystkie podróże kształcą, ale jesteśmy też entuzjastami frazy: „cudze chwalicie, swego nie znacie”. Nasz „Przewodnik po Powiecie Pruszkowskim” powstał właśnie po to, abyście Państwo poznali kolejne atrakcyjne, wartościowe i nietuzinkowe miejsca na mapie naszej Małej Ojczyzny.

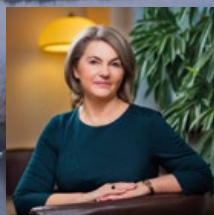
Każda atrakcja opisana w Przewodniku zawiera unikalny QR kod. Pozwala on na przeniesienie się bezpośrednio do powiązanej z nią strony internetowej za pomocą smartfona. Tam znajdziecie wszystkie aktualne informacje o naszych atrakcjach, a także więcej fotografii i dokładniejszy opis danego miejsca. Zachęcamy również do śledzenia profilu powiatu pruszkowskiego na FB i Instagramie, gdzie znajdziecie Państwo zawsze aktualne informacje.

Zapraszamy!

Duża sieć połączeń kolejowych, bezpiecznych ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych stanowi motywację do odwiedzin powiatu przez osoby lubiące aktywności ruchową. Dodatkowym atutem jest niemała liczba zabytków architektury willowej osadnictwa podwarszawskiego z przełomu XIX i XX wieku.

Grzegorz Kamiński Wicestarosta Pruszkowski

Powiat Pruszkowski to mała ojczyzna rozwijająca się dzięki pracy 6 samorządów gminnych we współpracy z powiatem. Album zachęca do poznawania przyrody, kultury, architektury i historii. Jestem przekonana, że jego lektura uświadomi potrzebę podejmowania działań dla zachowania różnorodności tego piękna dla przyszłych pokoleń.

Agnieszka Kuźmińska Członek Zarządu Powiatu Pruszkowskiego

Aby poprawić komfort podróżowania wzdłuż ciągów komunikacyjnych sadzimy kwiaty, krzewy oraz duże drzewa, które produkują tlen oraz dają wytchnienie w upalne dni. Zielony powiat pruszkowski to płuca Warszawy. Nie wierz mi na słowo, przekonaj się o tym osobiście.

Wojciech Herner Członek Zarządu Powiatu Pruszkowskiego

Zasadnicza część Powiatu Pruszkowskiego położona jest wzdłuż dziewiętnastowiecznej Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, która stała się osią rozwojową dla tych terenów. Godnymi odwiedzenia są tu miasta ze sferą usług i reliktnami infrastruktury poprzemysłowej współistniejące z zalesionymi terenami wiejskimi i Obszarami Chronionego Krajobrazu.

Zdzisław Brzeziński Członek Zarządu Powiatu Pruszkowskiego

Szanowni Państwo,

Jest mi niezmiernie miło zaprezentować Państwu ten krótki przewodnik po powiecie pruszkowskim. To jeden z najmniejszych, a jednocześnie najgęściej zaludniony powiat w Polsce, co zawdzięcza swojemu bezpośredniemu sąsiedztwu ze stolicą kraju – Warszawą.

Czy to świadczy o jego małej atrakcyjności...? Wręcz odwrotnie! Bliskość stolicy i bardzo dobra komunikacja, w połączeniu z dostępnymi terenami inwestycyjnymi, ale również z dobrze zachowaną przyrodą i licznymi zabytkami historycznymi, sprawiają, że powiat pruszkowski jest miejscem bardzo atrakcyjnym zarówno osadniczo, gospodarczo, jak i turystycznie.

Wiedzą o tym doskonale przede wszystkim jego mieszkańcy oraz przedsiębiorcy – wszyscy ci, którzy właśnie z naszym powiatem związali swoje plany życiowe. To oni swoją energią i kreatywnością tworzą specyfikę tego obszaru i wpływają na perspektywy jego rozwoju, więc to właśnie ich poprosiliśmy o wskazanie najciekawszych miejsc we wszystkich sześciu gminach powiatu, które zamieszkują.

Miejsca, które Państwu prezentujemy – miasta i gminy, ich przestrzeń publiczną, muzea, parki, lasy, atrakcje społeczne, kulturalne i turystyczne – swoją dobrą lokalizacją i łatwym dostępem wprost zachęcają do ich odwiedzenia. Przez powiat pruszkowski przebiegają bowiem popularne, krajowe i międzynarodowe szlaki komunikacyjne – autostrada A2, drogi szybkiego ruchu S7 i S8, a także główna linia kolejowa łącząca Warszawę z zachodnią i południową częścią kraju oraz z Europą. Lokalną komunikację ze Stolicą efektywnie wspomaga również dogodna trasa drogowa 719 – Aleje Jerozolimskie oraz linie kolejowe SKM i WKD (ta ostatnia cieszy się zresztą opinią najbardziej punktualnej i niezawodnej linii kolejowej w Polsce).

Z ogromnym zadowoleniem muszę stwierdzić, że powiat pruszkowski ustawicznie się rozwija. Zarówno warunki naturalne, jak i lokalizacyjne, rosnąca aktywność lokalnych samorządów gminnych oraz mieszkańców, stymulują ten ciągły rozwój. Nowe inwestycje infrastrukturalne, tak potrzebne lokalnym społecznościom, w sposób zrównoważony korelują z dbałością o środowisko naturalne oraz zachowanie wartości historycznych i rekreacyjnych. To sprawia, że warto poznać bliżej atrakcje Ziemi Pruszkowskiej – do czego gorąco Państwa zachęcam.

Krzysztof Rymuza
Starosta Pruszkowski

BRWINÓW

25 086
Mieszkańców

69,16 km²

1406 r.
Pierwsze wzmianki

Park Miejski im. 36 pp Legii Akademickiej w Brwinowie – zielone serce miasta! Brwinowski zrewitalizowany park to miejsce, w którym wspólną przestrzeń dzielą zabawa, beztroska i natura oraz historia i nauka.

Na jego terenie znajdują się:

- szerokie, wygodne ścieżki dla miłośników spacerów,
- wybieg dla psów, który sprzyja integracji właścicieli czworonogów,
- edukacyjny ogród botaniczny, o którym więcej dowiedzie się z następnych stron naszego przewodnika.

Stoły do ping-ponga, siłownia plenerowa i trasy biegowe dla poszukiwaczy aktywnego wypoczynku. Wiele gatunków ptaków, które zachwycają ornitologów-amatorów. To tutaj w 2020 roku odbyło się Zimowe Ptakolice, zorganizowane przez powiat pruszkowski.

Duży, podzielony na strefy dla mniejszych i większych dzieci, plac zabaw, wyposażony w nowoczesne i bezpieczne zabawki. U wejścia wszystkich gości wita drewniany miś przyjaźnie machający łapą. Co ciekawe, rzeźba jest pomysłem na przekształcenie w towarzyską postać złamanego pnia sosny i powstała bez użycia dłuta.

Pomnik pt. „Ściana śmierci” poświęcony pamięci cywilnych ofiar terroru hitlerowskiego z lat II Wojny Światowej, odsłonięty 10 września 1969 roku. Upamiętnia tragiczne karty z historii Brwinowa – w pobliskiej willi Tobolków stacjonowała niemiecka policja, a przetrzymywani tam więźniowie byli katowani i mordowani.

Wielkie otwarcie ogrodu botanicznego w Brwinowie odbyło się 27 marca 2021 roku. To w nim materializuje się hasło „nauka przez zabawę” za sprawą m.in. tablic edukacyjnych, na których pokazano fazy wzrostu roślin, piaskownicy archeologicznej, gdzie ukryły się skamieniałe organizmy, czy zielonego labiryntu, którego przejście odmierza zegar słoneczny. To tylko niewielka część atrakcji, które ucieszą zarówno dzieci, jak i dorosłych. Niemniejszą radość na pewno sprawią:

- sensoryczna ścieżka bosych stóp,
- hamaki i liny do huśtania się,
- urządzenie do tworzenia wirów wodnych,
- drewniane, gigantyczne kasztany oraz orzechy laskowe i wiklinowe rzeźby bociana i sarny,
- domki dla owadów, budki lęgowe dla ptaków, a nawet domek dla nietoperzy – to wolne M1 czeka nadal na swojego lokatora.

Na terenie nowoczesnego arboretum posadzono około 30 tysięcy (!) gatunków drzew, krzewów, pnączy, bylin i traw, m.in. kaliny, jałowce, sosny, klony, świerki, róże, azalie oraz hortensje. Nie zapomniano także o dawnych odmianach jabłoni: koszteli, czy kwaśnej antonówce.

Miejsce jest przyjazne osobom z niepełnosprawnościami, dla osób niewidomych zamontowano tabliczki z napisami stworzonymi w alfabecie Braille'a.

Witamy w ogrodzie botanicznym w Brwinowie!

ogród
botaniczny
w Brwinowie

Zapraszamy do spaceru i wypoczynku wśród ponad 30 tysięcy roślin: drzew, krzewów, pnączy, bylin i traw. Wśród nasadzeń przeważają gatunki rodzime, które znakomicie sprawdzają się w naszym klimacie. Wrócimy do dawnych gatunków drzew i krzewów owocowych. Na nowo odkrywamy efektowne kwiaty, warzywa i ziela tradycyjnych ogrodów.

Znajdź w naszym ogrodzie drewniane rzeźby pokazujące owoce różnych rodzajów orzechów, dęba i kasztanowca. Zobacz paszczole przy rabatach z roślinami miododajnymi i walcowe rzeźby nieznanej urody w zielach. Pospaceruj ścieżką bosych stóp. Odwiedź piaskownicę archeologiczną, gdzie zostały ukryte skamieliny. Na edukacyjnym placu zabaw czekają na ciebie oryginalne gry i zabawki. Zegar słoneczny pozwoli odmierzać czas potrzebny do przejścia zielonego labiryntu.

Niech nasz ogród będzie inspiracją do tworzenia we własnych ogrodach miejsc dla roślin, elementów małej architektury, a także ustawiania karmników i wieszarki bodek dla ptaków.

Zręczymy miłej zabawy!

Ogród botaniczny w Brwinowie powstał w ramach projektu „Kolejny etap rewitalizacji parku miejskiego w Brwinowie – zagospodarowanie terenów zielonych”
Prawo projektowe: 2015-2019
Realizacja: 2020
Kwota dotacji: 2 540 229,65 zł (co stanowi 85 % środków kwalifikowalnych)

Stowarzyszenie
Polskie

Unia Europejska
Europejski Fundusz Regionalny

KAROLIN
siedziba zespołu
„Mazowsze”
ul. Świerkowa 2,
05-805 Otrębusy

MAZOWSZE

fot. Archiwum PZLPiT „Mazowsze”

Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca
MAZOWSZE
im. Tadeusza Sygietyńskiego

Karolin to część Otrębus, gdzie na początku XX wieku wybudowano urokliwy pałac. Budynek, według projektu Czesława Domaniewskiego, powstał z inicjatywy Towarzystwa Pomocy Lekarskiej i Opieki nad Umysłowo i Nerwowo Chorymi. Pierwotnie mieściło się tu sanatorium. Rozległy park wokół pałacu oraz pobliski las tworzyły idealne warunki do rekonwalescencji. To właśnie to skąpane w zieleni miejsce upatrzyli sobie Tadeusz Sygietyński i Mira Zimińska-Sygietyńska na siedzibę nowo powstającego zespołu, którego zadaniem miało być ocalenie od zapomnienia kultury polskich wsi i miasteczek.

Dziś Karolin jednoznacznie kojarzy się z „Mazowszem”. Tadeusz Sygietyński, kompozytor i dyrygent oraz Mira Zimińska-Sygietyńska, aktorka polskiej sceny międzywojennej, od początku dokładali wszelkich starań, aby w sposób przystępny, ale nie prosty, zrozumiały, lecz nie nudny, zaprezentować na scenie bogactwo polskiego folkloru. O tym, że udało im się trafić w gusta polskich i zagranicznych odbiorców świadczy fakt, że „Mazowsze” przetrwało do dzisiaj i wciąż się rozwija, koncertując na całym świecie, w Polsce, i oczywiście w Karolinie – swojej siedzibie, do której serdecznie wszystkich zaprasza.

Powojenna historia Karolina to opowieść o sukcesach kilku pokoleń polskich artystów, a także ciągłej trosce i walce o rozwój siedziby zespołu. Obecnie w Pałacu Karolin, który przez lata był świadkiem wielogodzinnych studiów nad folklorem i zgłębiania wiedzy o poszczególnych regionach, mieści się Centrum Folkloru Polskiego „Karolin” – nowoczesne centrum edukacyjne, gdzie każdy może tej kultury doświadczać, dotknąć, poznawać ją i zachwycać się tak, jak ponad siedemdziesiąt lat temu zachwycili się nią twórcy „Mazowsza”.

Co więcej, w znajdującej się w siedzibie zespołu Sali Widowiskowej można oglądać spektakle i koncerty z repertuaru „Mazowsza” – niezwykle widowiska zawierające elementy muzyki i tańca, w których motywy ludowe oraz charakterystyczne dla danych regionów figury taneczne stanowią podstawę budowania poszczególnych suit ze zgrabnie skomponowaną choreograficzną opowieścią. Zobaczyć zespół, który niezmiennie zachwyca młodością, wigorem, profesjonalizmem i kolorem nie tylko czerpiąc z muzyki ludowej, ale również narodowej, patriotycznej, sakralnej i klasycznej.

fot. Archiwum PZLPiT „Mazowsze”

Muzeum Motoryzacji i Techniki w Otrębusach to punkt obowiązkowy dla każdego małego i dużego fana motoryzacji. Największe w Polsce i jedno z największych w Europie prywatne muzeum posiada w swojej kolekcji ponad 300 (!) zabytkowych pojazdów, dziś już rzadko spotykanych na drogach.

Właścicielami muzeum są Joanna i Zbigniew Mikiciukowie. Początki ich zbiorów sięgają lat 70-tych i są po części zasługą ówczesnych władz. To właśnie wtedy wprowadzona została akcja „Posesja”: właściciele przedwojennych, uszkodzonych i niesprawnych technicznie aut karani byli mandatami za to, że na ich podwórkach stoją stare, smutne pojazdy.

Oddanie takiego auta na złom nastroczało wielu trudności – przyjmowano tylko pojazdy pocięte przecinakami lub ręczną piłą na kawałki. Obecnie możemy podziwiać wiekowe eksponaty, które ocalały spod rąk złomiarzy!

W ekspozycji znajdują się samochody znanych osób kultury i polityki, m.in. Zis cabrio Józefa Stalina, Mercedes Lody Halamy, Porsche Maryli Rodowicz, Volvo Lecha Wałęsy, czy Peugeot Wojciecha Jaruzelskiego. Znajdziemy tu także pojazdy, które brały udział w zagranicznych i polskich produkcjach filmowych: „Czas Honoru”, „Bodo”, „Jan Paweł II, człowiek, który został papieżem”, „Katyń”, czy sprawne czołgi z serialu „Czterej Pancerni i pies”. Najstarszym pojazdem jest traktor TITAN produkcji USA z 1895 r. W kategorii ciężarówek wygrywa Mercedes z 1913 roku, a osobówek FIAT z 1919 roku.

Obiekt posiada również liczną kolekcję rekwizytów m.in. maszyny do pisania, gramofony, budki telefoniczne, kufry, walizki, telefony, stację paliw z lat 20-tych.

Dodatkowo w ofercie muzeum znajdziemy lekcje z zakresu historii motoryzacji, czy przejażdżki zabytkowymi pojazdami.

Wizyta w muzeum motoryzacji jest obowiązkiem każdego automaniaka. Pozwala cofnąć się w czasie i bezpośrednio obcować z ponad 100-letnią historią pojazdów mechanicznych i rekwizytów techniki. Oferta muzeum skierowana jest do osób indywidualnych, a także grup zorganizowanych.

Na terenie muzeum znajduje się retro restauracja, a także sklepik z niepowtarzalnymi pamiątkami. Ponadto dzieci mają możliwość wejścia do wybranych eksponatów np. do czołgu „Rudy 102”, innych wozów pancernych, samolotów itp. i zabawy w nich.

Ogród Rzeźb
Juana Soriano

ul. Artystyczna 20
05-807 Owczarnia

„KAZIMIERÓWKA”

OGRÓD RZEŻB JUANA SORIANO

FUNDACJA JUANA SORIANO I MARKA KELLERA C.
AMBASADA MEXYKU W POLSCE

Juan Soriano (18 VIII 1920 r. – 10 II 2006 r.) był artystą wszechstronnym: rzeźbił, malował i projektował stroje. Jego prace wystawiały największe muzea świata od Ameryki aż po Azję.

Ogród-muzeum prowadzi (w ścisłej współpracy z Ambasadą Meksyku w Warszawie), dyrektor Fundacji Juana Soriano, Marek Keller, który po śmierci artysty powrócił do kraju.

*„Sądzę, że najlepszym wyrazem uznania, na jaką mogę liczyć jest śmierć.
Nie dlatego bym nie kochał życia, ale z momentem śmierci przestanie mnie
zaprzątać sztuką”*

Juan Soriano

Te rzeźby – jak w żadnym innym muzeum – możemy (zgodnie z wolą ich Autora) dotykać! Wtedy przekonujemy się „namacalnie”, że w uformowanym ręką Soriano brązie mieszka dusza. Dwa stawy

otoczone cienistymi alejami sprzyjają zachwytowi i zadumie, są także

doskonałą scenerią dla klimatycznych sesji zdjęciowych.

Posągów strzeże meksykańska „Syrena”. W innym miejscu

patrzą na siebie

zniechęceni na moment przed

walką „Torreador” i „Byk”. To z całą

pewnością jest „tajemniczy

ogród”. Pod dachem małej galerii

(zaadaptowanej na ten cel z dawnej stajni)

goszczą miniatury rozsiadanych po całym

świecie dzieł rzeźbiarskich artysty, czasem

ustępując gościnnie miejsca pracom innych

meksykańskich twórców. Znalazło się tu też

miejsce dla sztuki współczesnej – Marek Keller

i Ambasador Meksyku w Polsce otwierają

w Owczarni wystawy utalentowanych,

współczesnych, meksykańskich artystów.

Historia pałacu sięga lat 30. XX wieku. Został on wzniesiony w 1936 r. według projektu Stanisława Grochowicza dla pierwszych właścicieli - rodziny Wierusz-Kowalskich. Budynek często zmieniał swoje zastosowanie, funkcjonował np. jako szpital polowy w czasie trwania bitwy pod Brwinowem, stoczony 12 września 1939 roku. Po zakończeniu II Wojny Światowej, ograbiony i zniszczony trafił, wraz z 7 hektarami ziemi, pod opiekę Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

Po renowacji i uroczystym otwarciu 4 czerwca 2022 r. obiekt zyskał nowe życie i został nazwany Pałacem Kultury w Brwinowie. Dzięki staraniom władz podczas gruntownego remontu zachowane zostały wszystkie zasadnicze i fundamentalne elementy historyczne. Obecnie pałac jest siedzibą Gminnego Ośrodka Kultury „OK Brwinów”, który może pochwalić się szeroką ofertą wydarzeń społeczno-kulturalnych i zajęć dla mieszkańców.

Rynek w Brwinowie

Plac Jana Pawła II
05-840 Brwinów

Na brwinowskim rynku (plac Jana Pawła II) znajdują się trzy pomniki:

- **Niepodległości** - zwany potocznie pomnikiem Józefa Piłsudskiego. Przetrwał wojnę, ale w 1947 roku został zniszczony przez komunistów. Na szczęście udało się zachować dwie płyty (płaskorzeźbę popiersia Marszałka Józefa Piłsudskiego i tę z napisem: „Wodzowie Narodu - Brwinów”), które możemy oglądać obecnie.
- **Armii Krajowej** - zaprojektowany przez rzeźbiarza Mieczysława Kałużnego, odsłonięty 8 listopada 1992 roku. W latach II Wojny Światowej Brwinów był siedzibą Ośrodka „Bak” Armii Krajowej, dysponującego prawie 400 zaprzysiężonymi żołnierzami. Ośrodek „Bak” wchodził w skład koła „Bazant” Światowego Związku Żołnierzy AK i to właśnie członkowie koła byli inicjatorami budowy pomnika.
- **Pomnik upamiętniający bitwę pod Brwinowem** stoczoną 12 września 1939 roku i bohaterskich żołnierzy 36. pułku piechoty Legii Akademickiej oraz inne oddziały, które wzięły w niej udział.

Rondo im. Wacława Kowalskiego

ul. Pszczelińska 2

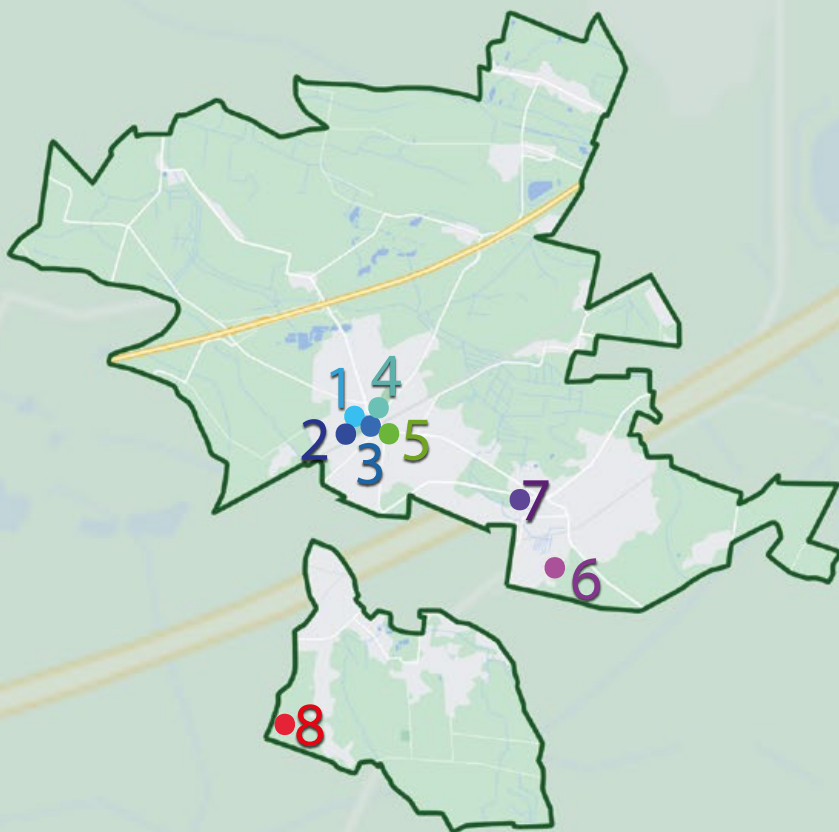
05-840 Brwinów

Wacław Kowalski wita wszystkich przyjeżdżających do Brwinowa z ogromnego muralu, który znajduje się przy rondzie, tu niespodzianka: imienia Wacława Kowalskiego.

Słynny aktor znany m.in. z roli Pawlaka w kultowej trylogii „Sami Swoi”, był przez wiele lat mieszkańcem Brwinowa. Zmarł 27 października 1990 roku i spoczął na cmentarzu parafialnym w Brwinowie wraz z żoną i synem.

1 ● **BRWIŃOWSKI PAŁAC KULTURY (OK BRWIŃÓW)**
Brwinów 05-840 ul. Pałacowa 1

2 ● **OGRODY BOTANICZNE**
Brwinów 05-840 ul. Przejazd 27

3 ● **PARK MIEJSKI IM. 36 PP LEGII AKADEMICKIEJ**
Brwinów 05-840 ul. Dworska 5C

4 ● **RYNEK (PLAC JANA PAWŁA II)**
Brwinów 05-840 ul. Rynek

5 ● **RONDO IM. WACŁAWA KOWALSKIEGO**
Brwinów 05-840 DW720

6 ● **CENTRUM FOLKLORU POLSKIEGO**
Otrębusy 05-805 ul. Świerkowa 2

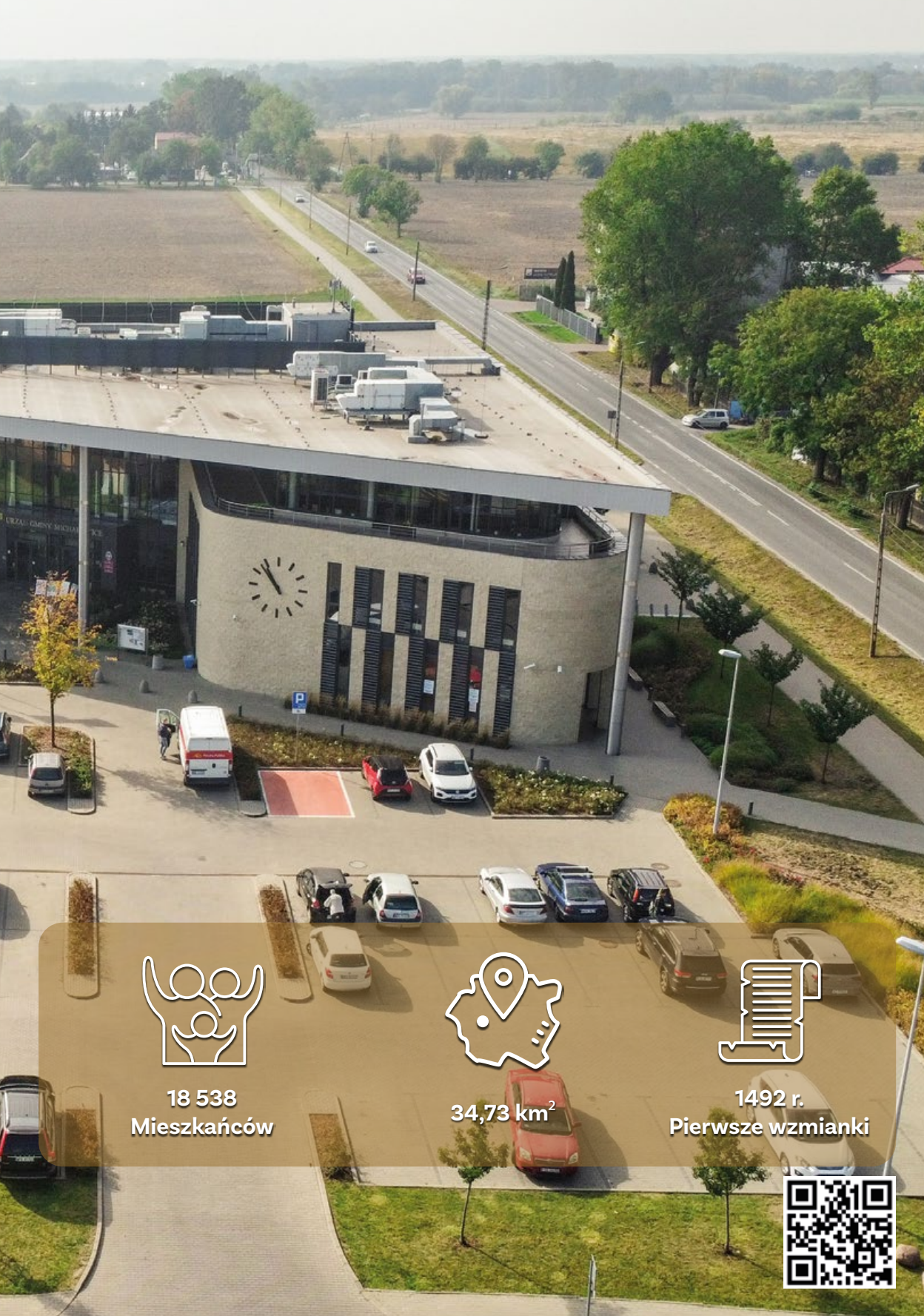
7 ● **MUZEUM MOTORYZACJI I TECHNIKI**
Otrębusy 05-805 ul. Warszawska 21

8 ● **OGRÓD RZEŹB JUANA SORIANO**
Owczarnia 05-807 ul. Artystyczna 20

MICHAŁOWICE

18 538
Mieszkańców

34,73 km²

1492 r.
Pierwsze wzmianki

Fot. Aleksander Jałosiński / Forum

Maria Dąbrowska była powieściopisarką, eseistką, nowelistką, autorką dramatów historycznych oraz opowiadań dla dzieci. Pochodziła z rodziny zubożałej szlachty, studiowała nauki przyrodnicze, socjologię i ekonomię. Pisarka bardzo lubiła Komorów, spędzała w nim kilka miesięcy w roku, o czym wspominała w swych „Dziennikach”. Dom przy ulicy Kraszewskiego 3 zapisała w testamencie na rzecz społeczności Komorowa z przeznaczeniem na bibliotekę. Gminna Biblioteka Publiczna w Komorowie nosi dziś z dumą jej imię, a wmurowana w ścianę budynku tablica informuje, że był to: „Dom Marii Dąbrowskiej. Tu mieszkała i tworzyła 1957-1965”.

W ulubionym pokoju pisarki znajduje się teraz Izba Pamięci z pamiątkami takimi jak okulary, laska, kapelusz, pożółkłe fotografie i listy oraz sprzętami domowymi. Ściany zdobią obrazy malowane ręką pisarki, a półki uginają się od egzemplarzy jej dzieł wydanych w wielu językach. W 2010 roku z inicjatywy mieszkańców na ławeczce przed czytelnią zasiadła sama uśmiechnięta Maria Dąbrowska w towarzystwie ukochanego psa - teriera Dyla. Autorką wykonanej z brązu rzeźby jest artystka z Tarnowa - Ewa Fleszar.

Biblioteka Publiczna im. Marii Dąbrowskiej w Komorowie posiada w swoim katalogu on-line 25 209 książek, 2 843 audiobooki, 161 filmów i 73 gry planszowe. Odbiór pozycji ułatwia „książkomat”, który znajduje się przy furtce. Do osób starszych czy posiadających problemy z poruszaniem się, bibliotekarze zwracają się z usługą „Książka na telefon”. W czwartki pracownicy wychodzą, a nawet wyjeżdżają do mieszkańców dostarczając zbiory „komorowskim książkowozem”.

Cmentarz znajduje się w Pęcicach, niedaleko „Pomnika – Mauzoleum” upamiętniającego bój pod Pęcicami. W mogiłach spoczywa 49 żołnierzy niemieckich i 218 rosyjskich. Pochowano tu także Polaka – Ignacego Tarczyńskiego, na którego nagrobku wyryto napis „Ignacy Tarczyński, lat 37 zmarł śmiercią żołnierza w 1914”.

„Jesienią 1914 r., podczas I wojny światowej, Pęcice znalazły się na linii frontu między wojskami rosyjskimi i niemieckimi (miejscowość kilkakrotnie przechodziła z rąk do rąk). Rosyjski kontratak odbił wieś, a pałac, w piwnicach którego schroniła się miejscowa ludność, ostrzelała artyleria niemiecka” - czytamy na stronie parafii w Pęcicach. Cmentarz otaczają pola, dlatego dostęp do niego jest nieco utrudniony. Samochód najlepiej zostawić na przykościelnym parkingu, albo zdecydować się na wyprawę rowerową.

Zbiorowa mogiła żołnierzy
Powstania Warszawskiego

ul. Parkowa 1
05-816 Pęcice

Jednym z najistotniejszych miejsc pamięci historycznej na terenie gminy Michałowice jest Pomnik Żołnierzy Armii Krajowej, zwany także Pomnikiem Mauzoleum. Powstał on w miejscu, w którym 2 sierpnia 1944 r. powstańcy z IV Oddziału Ochota natknęli się na niemieckie wojsko podczas odwrotu ze stolicy i stoczyli z nim krwawą walkę. W boju pod Pęcicami życie straciło 91 Polaków. Lista 67 poległych, których udało się zidentyfikować została wryta na tablicach nagrobnych. Ku ich pamięci, organizowane są uroczystości rocznicowe. Pomnik w Pęcicach jest unikalnym miejscem wśród polskich nekropolii: bohaterzy spoczęli tam, gdzie walczyli z oddaniem i poświęceniem.

**Pomnik poległych lotników
Polskich i Rumuńskich**

ul. Rumuńska 21
05-816 Michałowice

Na skrzyżowaniu ulic Lotniczej oraz Rumuńskiej znajduje się pomnik upamiętniający katastrofę lotniczą, w której zginęli polscy i rumuńscy oficerowie. Nazwy ulic nie są więc przypadkowe. Nawiązują do wydarzeń sprzed lat.

Dokładnie jesienią 1926 roku, do Warszawy przybyła rumuńska misja wojskowa celem, której był zakup polskich bombowców „Żubr”, wówczas jednych z najlepszych tego typu maszyn na świecie. 7 listopada z Okęcia wystartował prototyp „Żubra” P-30 BII. W drodze powrotnej samolot, według świadków rozpadł się w powietrzu i spadł w miejscu, w którym dziś znajduje się pomnik. W katastrofie zginęła polsko-rumuńska załoga: pilotujący maszynę Jerzy Rzeźnicki, technik Jerzy Szrajer oraz oficerzy mjr Michał Pantusi i kpt. Roman Popescu. Przyczyną wypadku okazała się wada konstrukcyjna skrzydła.

Park w Regułach

ul. Wiejska 11
05-816 Reguły

Park w Regułach to pozostałość dawnego parku dworskiego należącego niegdyś do rodziny Tyrylskich. Jego projektantem jest Franciszek Szanior autor koncepcji m.in. Ogrodu Ujazdowskiego czy Parku Skarszewskiego w Warszawie. Realizatorem całego założenia w terenie był miejscowy ogrodnik, Feliks Rymuza.

W parku do dziś zachowały się niektóre oryginalne odmiany drzew, krzewów ozdobnych i tzw. egzot-roślin pochodzących z innego klimatu. Znajdziemy w nim także plac zabaw, siłownię plenerową, boisko do siatkówki, miejsce na ognisko, wygodne alejki, świetlicę, okazały staw oraz romantyczne mostki, które stanowią miejsce spotkań mieszkańców.

Zalew w Komorowie

ul. Główna 25
05-806 Komorów

Zalew w Komorowie to dar rzeki Utraty dla zachodniej części gminy Michałowice. Akwen o powierzchni 6 ha pełni rolę zbiornika retencyjnego. Jego głównym zadaniem jest ochrona przeciwpowodziowa, ale dla mieszkańców i turystów jest także idealnym miejscem do wypoczynku.

U jego brzegu znajduje się skwer z placem zabaw, stołami piknikowymi i altanką. Na terenie zalewu obowiązuje zakaz kąpieli, mimo to jest świetnym miejscem na rodzinny piknik, wycieczkę rowerową czy spacer.

Jesienią i wiosną teren zmienia się w królestwo ptaków. Można tu spotkać czaple, łabędzie i kilka gatunków kaczek, w tym cyraneczki, krzyżówki i główienki. Warto przyrzeć się szczególnie tym ostatnim – ci wytrawni nurkowie, potrafią zanurzyć się do głębokości 2,5 metra!

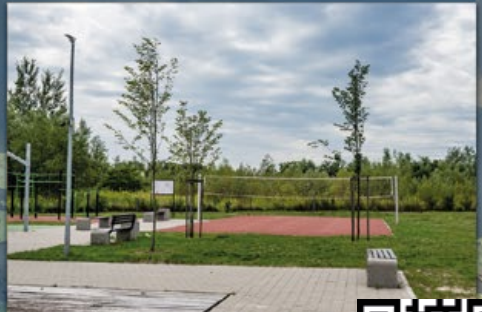
Staw Smug

ul. Spacerowa
05-806 Nowa Wieś

Staw Smug to wymarzone miejsce dla wytrwałych wędkarzy. Ciche, spokojne, kilka minut drogi od serca gminy. W Smugu żyją szczupaki, okonie, amury i karpie. Akwenem opiekuje się Klub Wędkarski „Smug” z Nowej Wsi, który kilka razy w roku urządza tu zawody w różnych kategoriach i technikach. Członkowie Klubu regularnie zarybiają staw, dbają o zachowanie odpowiednich warunków i czystość tego miejsca. Dzięki temu zaangażowaniu na

końcu wędki nieraz znajdzie się okazały metrowy sum. Smug to niewielki zbiornik wodny znajdujący się przy ul. Spacerowej w Nowej Wsi. Na terenie wokół niego znajduje się siłownia plenerowa i plac zabaw. Choć teraz przesteń pozostaje kameralna wkrótce ma się to zmienić - wóldarze z Michałowic planują tu stworzyć, kolejną już w gminie, strefę rekreacji.

**Pomnik 5 Powstańców
Warszawskich z Michałowic**

ul. Raszyńska 34
05-816 Michałowice -Osiedle

W 78. rocznicę zakończenia Powstania Warszawskiego przed Gminną Biblioteką Publiczną im. Zbigniewa Herberta w Michałowicach odsłonięto tablicę pamiątkową, która oddaje cześć pięciu, pochodzącym z michałowickiej ziemi, Powstańcom Warszawskim.

Lokalni bohaterowie to:

- Podporucznik Zbigniew Maliński „Sławicz”;
- Kapral Witold Janikowski „Vis”;
- Starszy strzelec Józef Ostrowski „Kartacz”;
- Strzelec Czesław Ostrowski „Czesław”;
- Starszy strzelec Czesław Kiciński „Mars”.

Dla amatorów dwóch kółek powstała ścieżka rowerowa nosząca imię „Piątki z Michałowic” ciągnąca się od mostka na rzeczce Raszynie w Michałowicach Wsi, wzdłuż ulicy Kolejowej, alei Topolowej, ulicy Kuchy do ul. Alei Powstańców Warszawy w Regułach.

Semper fidelis tibi Poloniae
Zdecydowani jesteście tu, na Termopilach Polskich,
na gruzach naszego Miasta umrzeć raczej,
niż dać sobie wydrzeć to życie niepodległe i te wartości,
które uzyskaliście w wielkim powszechnym zrywzie.

Pismo „Barykada”, nr 9 z 20 sierpnia 1944

Pamięci Powstańców Warszawskich – mieszkańców Michałowic

Podporucznik Zbigniew Maliński ps. „Sławicz” 1924–1944

Kapral Witold Janikowski ps. „Vis” 1928–2005

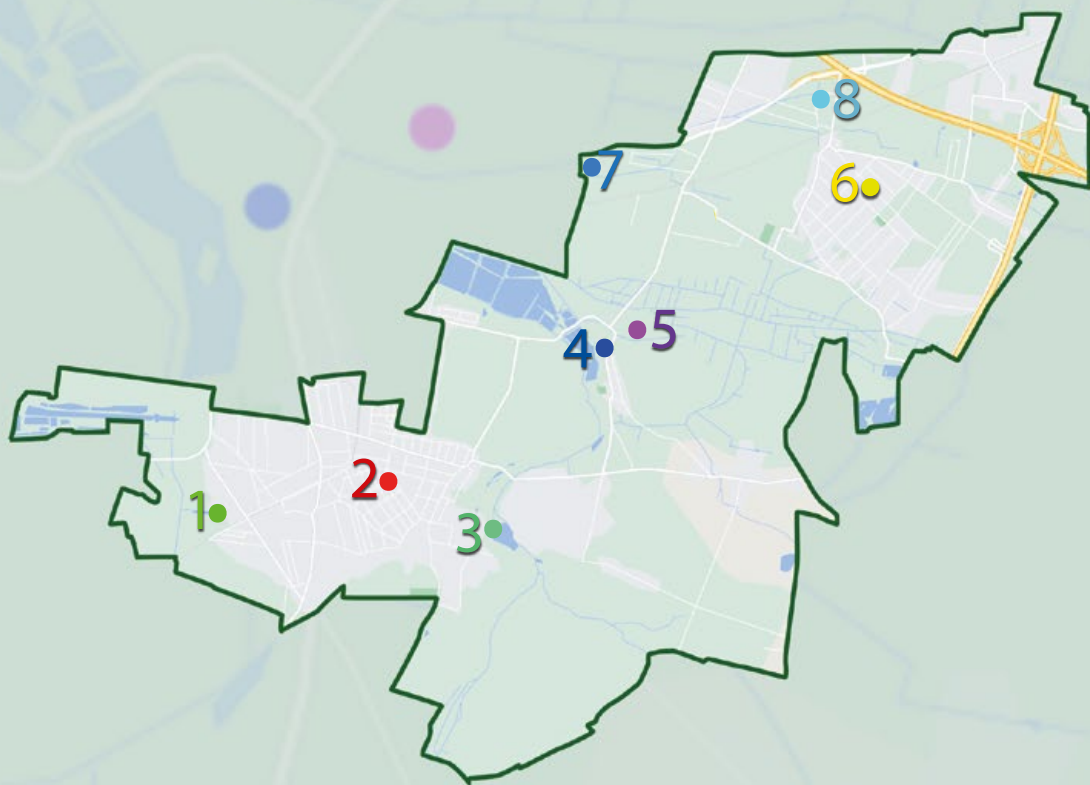
Starszy strzelec Józef Ostrowski ps. „Kartacz” 1926–1944

Strzelec Czesław Ostrowski ps. „Czesław” 1901–1992

Starszy strzelec Czesław Kiciński ps. „Mars” 1926–2000

W hołdzie Bohaterom
Rodziny, Samorząd Gminy
i mieszkańcy Michałowic

2022

1 ●

STAW SMUG

Nowa Wieś 05-806 ul. Spacerowa

2 ●

BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. MARII DĄBROWSKIEJ

Komorów 05-806 ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego 3

3 ●

ZALEW KOMOROWSKI

Komorów 05-806 ul. Główna 25

4 ●

MAUZOLEUM W PĘCICACH

Pęcice 05-816 ul. Parkowa 1

5 ●

CMENTARZ Z I WOJNY ŚWIATOWEJ

Pęcice 05-816 ul. Wąska 1

6 ●

POMNIK „5 Z MICHAŁOWIC”

Michałowice 05-816 ul. Raszyńska 34

7 ●

PARK W REGULACH

Reguły 05-816 ul. Wiejska 11

8 ●

POMNIK LOTNIKÓW

Michałowice 05-816 ul. Rumuńska (róg Lotniczej)

NADARZYN

14 852
Mieszkańców

73,5 km²

1453 r.
Otrzymano prwyleje
miejskie

W 2006 roku Ochotnicza Straż Pożarna w Nadarzynie świętowała 100 lat istnienia – najlepszym prezentem urodzinowym dla jednostki była nowa siedziba. W budynku oprócz strażnicy znalazła się Izba Tradycji, w której zachowane od zapomnienia zostały historyczne sprzęty pożarnicze, dokumenty, mundury strażackie, fotografie oraz unikatowe przedmioty codziennego użytku. W bardzo bogatych zbiorach znajdują się także pamiątki związane z harcerstwem, historią Nadarzyna i jego mieszkańcami. Twórca i opiekun Izby śp. Leon Giżycki podkreślał, że „powstała ona, jako czyn społeczny, dla młodzieży”, ale dla każdego odwiedzającego będzie to żywa lekcja historii.

DZIEJE POŻARNICTWA

DZIEJE HARCERSTWA

DZIEJE NADARZYNA

Pomieszczenie, w którym eksponowane są zbiory ma powierzchnię około 200 m². W części poświęconej historii OSP Nadarzyn znajdują się zbiory zabytkowego sprzętu pożarniczego sięgające początków istnienia jednostki tzn. 1906 roku. Jest tam wiele historycznych przedmiotów, zdjęć, dyplomów, kronik, odznak, umundurowania itp., które ukazują historię Straży Pożarniczej w Nadarzynie oraz jej znaczenia w życiu lokalnej społeczności. Są tam również mundury i odznaczenia służb pożarniczych z innych państw; dyplomy, puchary i wyróżnienia druhów ochotników z OSP Nadarzyn, trofea i nagrody nadarzyńskiej Orkiestry OSP Nadarzyn.

Zangd. 1906r.

1. Rosiński Stanisław	- gospodarz
2. Narzisko Józef	- skarbnik
3. Borowski Paweł	- z-ca naczelnika
4. Pynevicz Ludwik	- czł. zarządu
5. N. N.	- naczelnik
6. Orłowski Filip	- nauczyciel
7. Wojnowowski	- aptekarz
8. Stankiewicz	- sekretarz
9. Koprzyński Edmund	- czł. zarządu
10. Nowakowski Jan	- czł. zarządu

MY STRAŻACY

Czy płoną chaty, palą się gaje
Strażak do walki z żywiołem staje
Gdy ogień wściekły dobytek trawi
Trud jego znany Bóg błogosławi

Ojcie nasz, któryś w niebie
My strażacy.... Błagamy Ciebie....
Spraw dobry panie, Byśmy bezpiecznie
Służyć mogli bliźniemu wiecznie

**Kompleks Basenów Letnich
GOS w Strzeniówce**

ul. Działkowa 1
05-830 Strzeniówka

Kompleks basenów zewnętrznych w Strzeniówce składa się z: dwóch basenów o wymiarach 25x12 m oraz brodzika dla dzieci z mini-wodnym placem zabaw, jacuzzi, a także dwóch plaż (piaszczystej i trawiastej). Nad bezpieczeństwem wszystkich czuwają ratownicy. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową zainstalowano urządzenie wspomagające korzystanie z basenów. Jeśli po aktywnym pływacko-kąpielowym wypoczynku, w waszych zasobach pozostaną drobne pokłady energii zachęcamy do odwiedzenia terenów rekreacyjnych z placem zabaw i flowparkiem, które znajdują się w sąsiedztwie kompleksu.

Do basenów w Strzeniówce dojedziemy m.in. jedną z wielu ścieżek rowerowych zlokalizowanych na terenie gminy. Tylko w ciągu ostatnich 4 lat powstała tu ponad 40-kilometrowa infrastruktura dla rowerzystów. Trenuje na nich np. lokalny klub kolarski UKS Kolarz Nadarzyn, któremu przyświeca motto „Życie jest jak jazda na rowerze - żeby utrzymać równowagę musisz się poruszać naprzód” (Albert Einstein). W 9 punktach przy ścieżkach powstały wiaty rowerowe i tablice informacyjne z mapami oraz miejscami, które warto zobaczyć: zabytkami i terenami rekreacyjnymi.

PumpTrack - Stara Wieś

ul. Brwinowska 10
05-830 Stara Wieś

Pumptrack to specjalnie przygotowany tor łączący jazdę rowerem i wszechstronny trening. Zbudowany z szybkich zakrętów i muld, wyrabia u użytkowników refleks, zmysł równowagi, koordynację oraz wytrzymałość i kondycję.

Przy ulicy Gajowej, poza tą, nie lada gratką dla rowerzystów, znajduje się też strefa street workout, boisko wielofunkcyjne dla amatorów piłki nożnej, koszykowej, ręcznej, siatkowej i tenisa stołowego oraz dwutorowy, asfaltowy tor rolkarski. Jeśli nie jesteśmy fanami fitnessu, albo wręcz odwrotnie, chcemy odpocząć po całym dniu aktywności możemy skorzystać z wiaty rekreacyjnej z paleniskiem.

Orkiestra OSP Nadarzyn
ul. Warszawska 15
05-830 Nadarzyn

波兰马佐夫舍省军乐表演团

Orkiestra OSP Nadarzyn, Poland

Założycielem i dyrygentem Orkiestry OSP Nadarzyn jest Mirosław Chilmanowicz. W zespole swoje muzyczne pasje realizuje ponad osiemdziesiąt osób: nie związani na co dzień z muzyką dorośli, studenci oraz uczniowie szkół średnich i podstawowych.

Niewątpliwy talent członków zespołu zaowocował ogromną iloczba koncertów zagranych m.in. we Włoszech, Niemczech, Grecji, Bułgarii, Czechach, Hiszpanii, na Malcie, Singapurze, Malezji, Ukrainie, podczas dziewiątego Artystycznego Festiwalu w Pekinie, udziałem w siedemdziesiątej drugiej, Paradzie Pułaskiego w Nowym Jorku, czy koncertem zagranym na indywidualne zaproszenie Sułtana Omanu. Orkiestra od wielu lat wraz z Jurkiem Owsakiem otwiera Finały Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Podczas wielu koncertów muzycy towarzyszyli również uznanym gwiazdom polskiej estrady: Krystynie Prońko, Zbigniewowi Wodeckiemu, Justynie Steczkowskiej czy Dawidowi Podsiadło, z którym nagrała utwór „Szarość i Róż” znajdujący się na najnowszej płycie artysty.

WATYKAN

SZANGHAJ

TAJLANDIA

SYDNEY

WASZYNGTON

Wiele wygrali, a wygrają jeszcze więcej!

Zespół pałacowo-parkowy
w Młochowie
ul. Mazowiecka 1
05-831 Młochów

Park w Młochowie im. Janusza Grzyba

Zespół pałacowo-parkowy w Młochowie to perła architektury klasycystycznej. W skład zespołu wchodzi: pałac, dwie oficyny - symetrycznie usytuowane po bokach dziedzińca, oranżeria i park krajobrazowy w stylu angielskim. Blisko 3 z 17 hektarowego terenu zajmują stawy oparte na systemie rzeki Utraty. Pałac wybudowano według projektu światowej sławy architekta, Jakuba Kubickiego w latach 1804 - 1810. Podczas I wojny światowej obiekt został spalony przez stacjonujące w nim wojska rosyjskie, a w czasie II wojny znalazł się pod zarządem niemieckim. W kolejnych latach zaadaptowano go na przedszkole oraz dom dla sierot prowadzony przez księży Michalitów. Z kolei oranżeria przed wojną pełniła swoją funkcję, a obecnie mieści się w niej kościół parafialny - pw. św. Michała Archanioła.

Młochowski park porastają rodzime gatunki drzew, krzewów i bylin. Spacerując jedną z alei możemy podziwiać wiekowe lipy, mające zasłużony status pomnika przyrody. W 2009 roku w parku przeprowadzone zostały prace rewitalizacyjne. Drzewostan objęto zabiegami pielęgnacyjnymi, odbudowano i przywrócono świetność małej architektury, alejki zyskały nową nawierzchnię i zrekonstruowano również zabytkowe ogrodzenie. Posadzono także ponad 20 tys. nowych krzewów i bylin oraz około 200 drzew.

Nadarzyński Ośrodek
Kultury

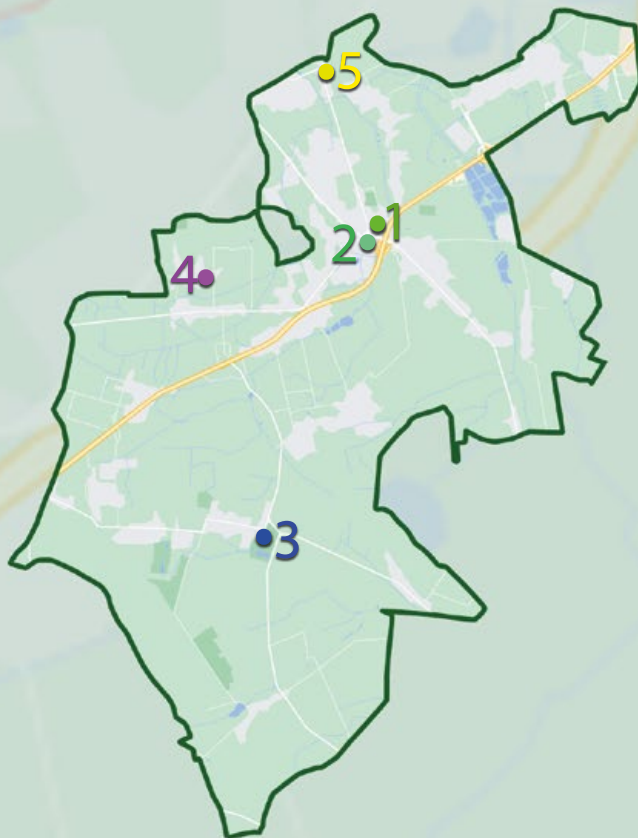
Plac Poniatowskiego 42
05-830 Nadarzyn

Nadarzyński Ośrodek Kultury od 2002 roku mieści się w zabytkowym budynku przy Placu Poniatowskiego 42. Warsztaty ceramiczne, baletowe, teatralne, taneczny mix, nauka języka polskiego dla uchodźców, lekcje gry na gitarze lub ukulele, sensoplastyka dla dzieci od 1 roku życia, akademie pamięci i tai-chi dla seniorów – to tylko część bogatej i zróżnicowanej oferty NOK-u.

Ośrodek Kultury w Nadarzynie zaprasza także na recitale, stand-upy, kino Nokowe, Uniwersytet III Wieku, NOK! Teatr i wiele innych kulturalnych wydarzeń. Dyrektor wraz z zespołem zdecydowanie dbają o to, żeby każdy znalazł coś dla siebie – cały czas dużo się tu dzieje!

1 ●

IZBA TRADYCJI OSP NADARZYN

Nadarzyn 05-830 ul. Warszawska 15

1 ●

ORKIESTRA DĘTA OSP NADARZYN

Nadarzyn 05-830 ul. Warszawska 15

2 ●

NADARZYŃSKI OŚRODEK KULTURY

Nadarzyn 05-830 plac Poniatowskiego 42

3 ●

PAŁAC W MŁOCHOWIE (PARK IM. JANUSZA GRZYBA)

Młochów 05-831 ul. Księdza Bronisława Markiewicza 4

4 ●

PUMP TRACK

Stara Wieś 05-830 ul. Gajowa 10

5 ●

KOMPLEKS BASENÓW LETNICH

Strzeniówka 05-830 ul. Działkowa 1

PIASTÓW

22 297
Mieszkańców

5,8 km²

XVI w.
Pierwsze wzmianki

Czerwoniaki
ul. Harcerska
05-800 Piastów

Zachowane do dziś „czerwoniaki” zaistniały w krajobrazie piastowskim już w 1898 roku. Wtedy to Kolej Żelazna Warszawsko-Wiedeńska rozpoczęła budowę pierwszego osiedla mieszkaniowego dla swoich pracowników, którzy zamieszkali w charakterystycznych, urokliwych budynkach z czerwonej cegły o unikatowej, dworkowej architekturze.

Dało to początek osadzie nazwanej Utrata. Z czasem mieszkańcom zaczęła przeszkadzać mało atrakcyjna, sprzeczna z ich aktywnością i gospodarnością nazwa. Postanowili działać i w 1926 r. zorganizowali konkurs. Zwyciężyła propozycja 14 letniego (!) harcerza Zygmunta Kosewskiego: „Piastów”.

Miejska Biblioteka Publiczna im.
Marszałka Józefa Piłsudskiego

ul. 11 listopada 2a
05-820 Piastów

BIBLIOTEKA

Biblioteka Publiczna (osiedlowa) powstała w 1934 roku. Ówcześni pracownicy zorganizowali oryginalną sieć biblioteczną, w której skład wchodziły filie oraz punkty biblioteczne znajdujące się w mieszkaniach prywatnych. Obecnie biblioteka otrzymała nowy, mieszczący się w ścisłym centrum Piastowa budynek. Placówka oferuje swoim czytelnikom: spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki, salę komputerową oraz akcję bookcrossingową. Bookcrossing to ruch, który powstał, żeby „uwalniać” książki. Na specjalnie stworzonej półce można zostawić przeczytane publikacje, które ucieszą innych czytelników. Misja czytelnicy to: „stać się w pełni nowoczesną placówką kulturalną i edukacyjną, odpowiadającą oczekiwaniom lokalnej społeczności. (...) instytucją otwartą na każdego, kto potrzebuje informacji i wiedzy”.

Park im. Marii Stypułkowskiej -
Chojeckiej ps. „Kama”

ul. Świętego Stanisława Kostki 4A
05-819 Piastów

Miejski Ośrodek Kultury jest samorządową instytucją kultury, która organizuje czas wolny dzieciom, młodzieży i dorosłym. W MOK Piastów swoje siedziby mają kino „Baśń” i Piastowski Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Maria Stypułkowska-Chojecka ps. „Kama” urodziła się 24 września 1926 roku w Warszawie. Ta odważna nauczycielka działała w podziemiu niepodległościowym w czasie II wojny światowej, była łączniczką oraz sanitariuszką batalionu „Parasol” Armii Krajowej i uczestniczyła w Powstaniu Warszawskim. Honorowa obywatelka Warszawy i Piastowa.

Ten niewielki, kameralny park zachęca do spacerów i odpoczynku na ławeczkach usytuowanych wśród drzew. Znajduje się w nim również siłownia plenerowa, na której o swoją kondycję i zdrowie dbają mieszkańcy w każdym wieku.

Park Niepodległości

ul. Dworcowa 3
05-820 Piastów

Park Niepodległości położony jest w ścisłym centrum miasta, między Ratuszem, Liceum a dworcem kolejowym. Punktem centralnym parku są pomnik oraz wystawa prezentująca lata II wojny światowej. Tekst na pomniku głosi „Żołnierzom ruchu oporu mieszkańcom miasta poległym w walce z hitlerowskim okupantem w latach 1939-1945, Społeczeństwo Piastowa”. We wschodniej części parku znajduje się nowa, rodzinna strefa rekreacji z placem zabaw.

Park Bogny i Jerzego Sokorskich

ul. Dworcowa 2
05-820 Piastów

Park Bogny i Jerzego Sokorskich – jedno z bardziej znanych miejsc rekreacyjnych na mapie Piastowa. Relaksu można tu zażyć m.in. odpoczywając wśród zdrowotnej mgiełki tężni solankowej, która posiada właściwości lecznicze. Istotnym, historycznym elementem parku jest pomnik państwa Sokorskich, honorowych obywateli Piastowa: Bogny - polskiej śpiewaczki operowej, która zwana była „Słowikiem Warszawy” i Jerzego - uznanego pianisty i kompozytora.

TU ŻYLI I TWORZYLI
W LATACH 1947-2005
BOGNA SOKORSKA
SŁOWIK WARSZAWY
JERZY SOKORSKI
KOMPOZYTOR
HONOROWI
OBYWATELE
MIASTA PIASTÓWA

Willa Millera

ul. Bohaterów Wolności 23
05-820 Piastów

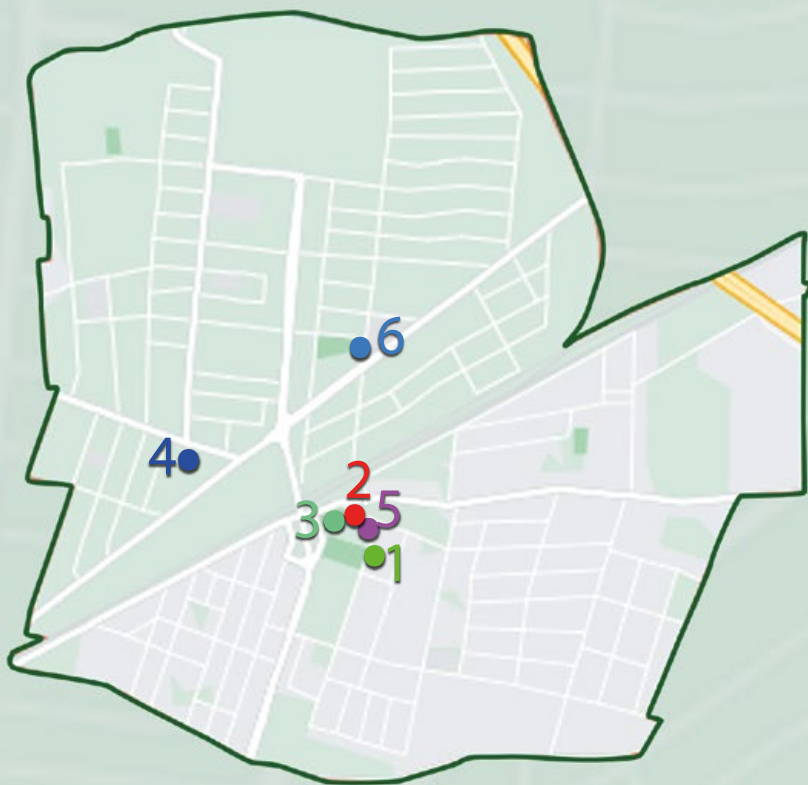
Willa Millera to bardzo charakterystyczny obiekt na mapie Piastowa. Przed laty swoją siedzibę miała tu szkoła podstawowa, która następnie stała się „domem” dla harcerzy z hufca ZHP w Piastowie. Budynek długo czekał na remont, by w końcu odzyskać dawną świetność i stać się kulturalno - edukacyjną przestrzenią, dostępną dla wszystkich mieszkańców. Także tych z ograniczoną mobilnością, czy niepełnosprawnością - obiekt został wyposażony w windę.

W Willi, przy ulicy Bohaterów Wolności 23 swoje miejsce znalazły: Sala Ślubów piastowskiego Urzędu Stanu Cywilnego, filia Biblioteki Publicznej wraz z czytelnią i Archiwum Miejskie ze strefą muzealną. Do budynku powrócili także harcerze, swoją siedzibę ma tu Hufiec ZHP Piastów im. prof. hm. Aleksandra Kamińskiego „Kamyka”. Nie zapomniano również o przestrzeni dla seniorów.

Nowy wygląd i funkcje zyskał także teren wokół obiektu, który został wyposażony w małą architekturę miejską oraz zieleni parkową. Zbudowano tu tętnię miejską i plac zabaw dla najmłodszych piastowian.

- 1 ● CZERWONIAKI
Piastów 05-820 ul. Harcerska 44
- 2 ● PARK NIEPODLEGŁOŚCI
Piastów 05-820 ul. Dworcowa 5
- 3 ● PARK BOGNY I JERZEGO SOKORSKICH
Piastów 05-820 al. Tysiąclecia 14
- 4 ● WILLA MILLERA
Piastów 05-820 ul. Bohaterów Wolności 23
- 5 ● MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. MARSZAŁKA J. PIŁSUDSKIEGO
Piastów 05-820 ul. 11 listopada 2a
- 6 ● PARK IM. MARII STYPUŁKOWSKIEJ-CHOJECKIEJ, PS. „KAMA”
Piastów 05-819 ul. Świętego Stanisława Kostki 4a

PRUSZKÓW

62 750
Mieszkańców

19,2 km²

1415 r.
Pierwsze wzmianki

Muzeum Dulag 121

ul. 3 Maja 8A
05-800 Pruszków

Muzeum Dulag 121 powstało na terenie dawnego obozu Durchgangslager 121, w Pruszkowie w październiku 2010 r., jako Samorządowa Instytucja Kultury Powiatu Pruszkowskiego. Niemiecki obóz przejściowy Dulag 121 został utworzony 6 sierpnia 1944 r. na terenie Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Pruszkowie dla ludności cywilnej wypędzonej z Warszawy podczas Powstania Warszawskiego i po jego upadku. Szacuje się, że przez obóz przeszło około 650 tys. ludzi.

KU CHWALE TYCH
KTÓRZY Z NARAŻENIEM ŻYCIA
NIESLI POMOC WIEZIŃM
OBOZU PRZEJŚCIOWEGO
DULAG 121
ICH BOHATERSTWO GODNE JEST
WIECZNEJ PAMIĘCI
PRUSZKÓW 2013

Misją Muzeum jest pielęgnowanie pamięci, zbieranie informacji i popularyzowanie wiedzy o losach osób wypędzonych z Warszawy między sierpniem 1944 r., a styczniem 1945 oraz ofiarności i poświęceniu mieszkańców Pruszkowa i okolicznych miejscowości, którzy udzielali im pomocy.

Galeria Figur Stalowych
ul. Przejazdowa 17
05-800 Pruszków

Ta nietypowa galeria jest pierwszym miejscem na świecie, w którym eksponatami są stalowe rzeźby stworzone z elementów pochodzących z recyklingu złomu.

Unikatowe rzeźby są dziełem wyłącznie ludzkich rąk. Podstawowe narzędzia, których używają artyści to: spawarka, palnik, młotek i przycinarka. Każda figura wymaga od jednego do ośmiu miesięcy pracy. Nic w tym dziwnego: samochody, do których można wsiąść i poczuć się jak stalowy kierowca rajdowy odwzorowano w rozmiarze 1:1! Można tu także spotkać rzeźby przedstawiające postacie z bajek, filmów science fiction, polityków, gwiazdy świata muzyki i zwierzęta. W zbiorze znajduje się aktualnie 600 eksponatów, a każdy z nich powstał średnio z 1200 części podczas 7000 roboczogodzin. Obecnie wartość całej kolekcji wynosi 10 mln euro!

Twórcą Galerii Figur Stalowych jest Jose Mariusz Olejnik, który potrafił swoim unikalnym pomysłem zarazić najlepszych rzemieślników z całego świata. Dziś międzynarodowy zespół liczy ponad 120 twórców, których ogranicza tylko własna wyobraźnia. Pomysł zrodził się na złomowisku, w „Skupie Złomu przy Czołgu” w Pruszkowie.

4,7/5

Ponad 875 opinii

Galeria Pruszków

ul. Przejazdowa 17, 05-800 Pruszków

Galeria Warszawa

Pałac Kultury i Nauki

Pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa

Galeria Zakopane

ul. Krupówki 40, 34-500 Zakopane

Galeria Praga

28. října 377/13, Prague

Park Potulickich
ul. Bolesława Prusa
05-802 Pruszków

Park Potulickich jest położony w śródmiejskiej części Pruszkowa. Jego powierzchnia to ponad 23 ha, z czego aż 8,5 ha zajmują zbiorniki wodne. Został założony w II połowie XIX w. według projektu Karola Sparmana z Saksonii. W południowo-zachodniej części parku znajduje się klasycystyczny pałac z XIX wieku, do roku 1945 własność rodziny Potulickich, obecnie siedziba Urzędu Stanu Cywilnego.

Park jest miejscem, które pozwala korzystać z wielu atrakcji w centrum miasta. Można skorzystać z wypożyczalni kajaków, albo poprostu zjeść lody i napić się kawy nad jeziorkiem, patrząc na spokojną fontannę. Oczywiście poza spacerami mieszkańcy chętnie wybierają park do biegania, czy też jazdy rowerem.

fol. Piotr Tomaszewski

Na terenie XIX-wiecznego zespołu pałacowo-parkowego znajduje się siedziba Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego. Ten piękny budynek wraz z przylegającym terenem stanowi miejsce historii i nauki. Cykliczne warsztaty dla dzieci pozwalają nie tylko na zabawę, ale stanowią mocny filar w życiu rodzinnym i pozytywnie integrują bliskich.

Pałacyk Potulickich swą nazwę zawdzięcza jednemu z właścicieli – hrabiemu Antoniemu Potulickiemu, który był inicjatorem wielu, pruszkowskich przedsięwzięć m.in. pierwszej szkoły elementarnej czy „Czytelni Potulickiego dla pracowników jego cegielni i folwarku”. Pałacyk wiele razy zmieniał swoje przeznaczenie: po II wojnie światowej był siedzibą organów władzy ludowej i pogotowia ratunkowego. Aktualnie znajduje się w nim Urząd Stanu Cywilnego, gdzie zakochani dokonują najważniejszych decyzji w swoim życiu.

Muzeum Starożytnego Hutnictwa
Mazowieckiego im S. Woydy

Plac Jana Pawła II 2
05-800 Pruszków

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego im. Stefana Woydy w Pruszkowie zajmuje się badaniem i ochroną unikatowego w skali Europy dziedzictwa pradziejowego, jakie stanowi Mazowieckie Centrum Metalurgiczne – drugie co do wielkości centrum hutnicze „barbarzyńskiej” Europy.

**Muzeum
Starożytnego
Hutnictwa
Mazowieckiego**

im. Stefana Woydy w Pruszkowie

Co dwa lata organizowany jest Festiwal Artefakty. Każda edycja to warsztaty, wykłady, pokazy, filmy i spektakle poświęcone wybranemu zagadnieniu ze świata archeologii.

W zbiorach Muzeum znajduje się zdobiony, szklany puchar z I-II w. n.e. wykonany w Egipcie – dowód na szerokie kontakty mieszkańców tych ziem w starożytności i jeden z trzech takich obiektów w Europie.

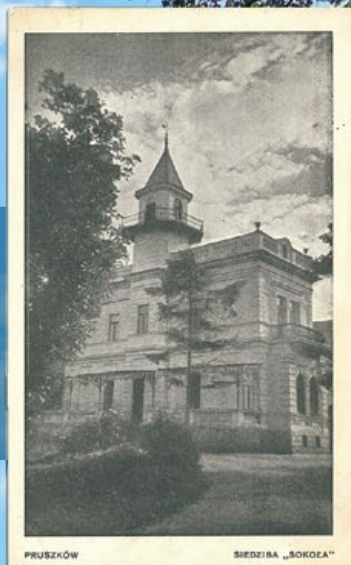
Muzeum przez cały rok organizuje liczne warsztaty (także dla dzieci), wykłady, konferencje naukowe, koncerty, wystawy czasowe i plenerowe, a wystawę stałą „Przedświt” można obejrzeć online.

Park im. Tadeusza Kościuszki
ul. Fryderyka Chopina
05-800 Pruszków

Park im. T. Kościuszki powstał w II połowie XIX wieku, jako założenie parkowe towarzyszące neorenesansowemu pałacykowi. Pałac właściciela wytwórni kaflí, Ignacego Więckowskiego, nazywany popularnie pałacykiem „Sokoła” został zbudowany w 1876 roku. Po kilkukrotnej zmianie właścicieli obiekt został wynajęty przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” stąd funkcjonująca do dziś nazwa „Park Sokoła”.

PRUSZKÓW

SIEDZIBA „SOKOŁA”

W ostatnich latach obiekt przeszedł gruntowną rewitalizację. Na wieży ocalał zegar z 1974 roku, którego twórcą był inżynier Marek Górski, szanowany pruszkowski zegarmistrz, konstruktor mechanizmu zegara na Zamku Królewskim w Warszawie. Obecnie w pałacyku swoją siedzibę mają Młodzieżowy Dom Kultury i Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Witolda Lutosławskiego. MDK jest powiatową placówką oświatową – wychowawczą, która oferuje dzieciom i młodzieży stałe zajęcia plastyczne, językowe, taneczne, informatyczne i teatralne.

W Parku Kościuszki dzieci nie mogą narzekać na nudę! Znajdują się tu nowoczesne place zabaw dla najmłodszych mieszkańców, wyposażone w urządzenia pozwalające na zabawę także dzieciom z niepełnosprawnościami. Nie zabrakło również siłowni plenerowej oraz tężni solankowej.

Fot. Archiwum Miasta Pruszkowa

W pobliżu wejścia usytuowanego przy skrzyżowaniu ulic Niepodległości i Chopina znajduje się fontanna otoczona kilkuosobową, dziecięcą orkiestrą muzyczną. „Mali muzykanci” to odlane z brązu figury grajków, które zapraszają, aby odpocząć na ławeczce wśród dźwięków muzyki.

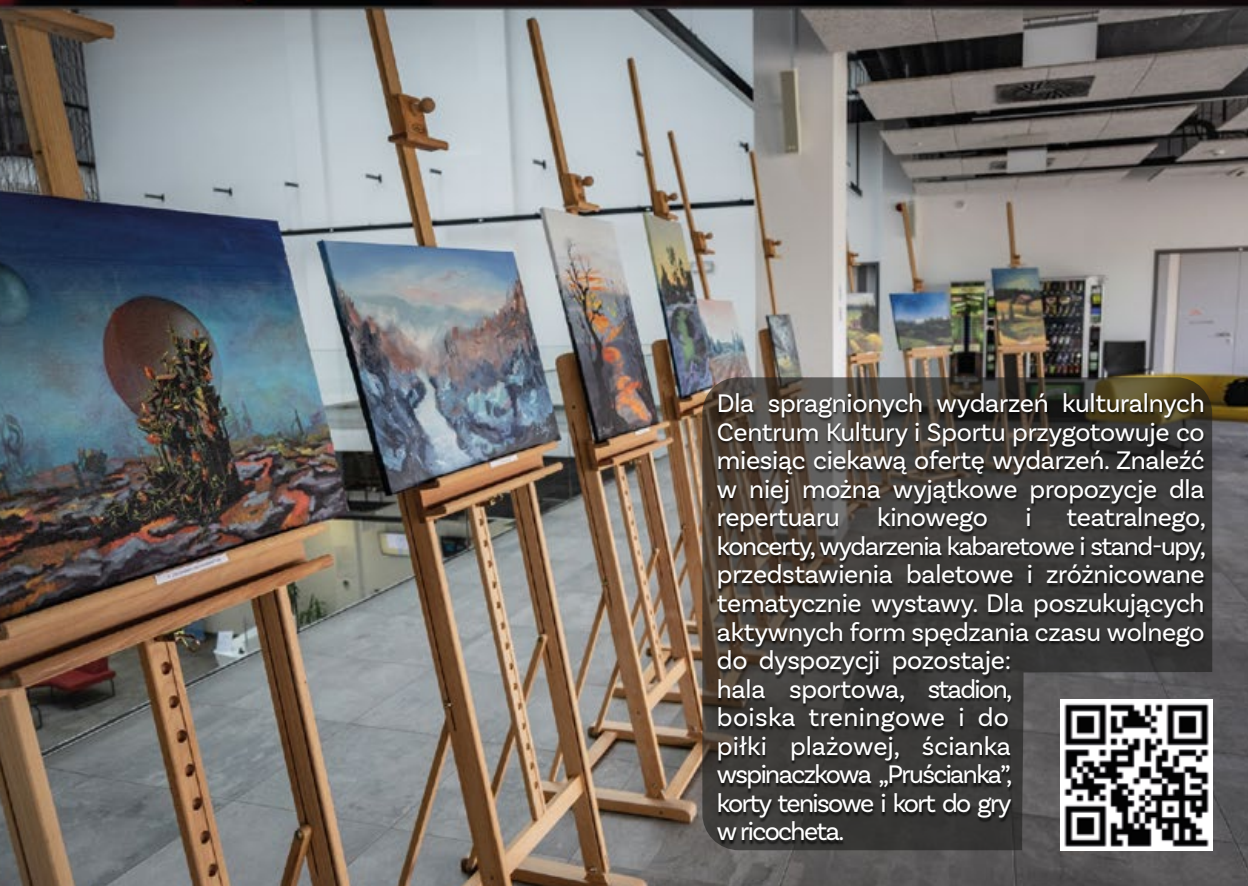
Misją Centrum Kultury i Sportu jest rozbudzanie, rozwijanie i zaspokajanie potrzeb mieszkańców Pruszkowa i regionu w zakresie szeroko rozumianej kultury i aktywności fizycznej, (...) aktywizacja wszystkich grup społecznych, poprzez zbudowanie bogatej oferty programowej i zaproponowanie zróżnicowanych form spędzania czasu wolnego.”

W budynku Centrum Dziedzictwa Kulturowego swoje siedziby mają firmy i instytucje takie jak: ZTL Pruszkowiaci, MOK „Kamyk” oraz Centrum Kultury i Sportu w Pruszkowie.

Przy ulicy Bohaterów Warszawy 4 znajdują się: sala widowiskowa z widownią dla 398 widzów i audytoryjno-baletowa dla 210 osób. Ponadto galeria, sale konferencyjne, sale zajęciowe: rytmiki, baletu, muzyki, malarstwa i rzeźby oraz powierzchnie biurowe. Na terenie Centrum Kultury i Sportu znajdują się także Hala Sportowa ZNICZ i Stadion Znicz, na którym trenuje II ligowa drużyna Znicz Pruszków.

fot. Piotr Tomaszewski

Dla spragnionych wydarzeń kulturalnych Centrum Kultury i Sportu przygotowuje co miesiąc ciekawą ofertę wydarzeń. Znaleźć w niej można wyjątkowe propozycje dla repertuaru kinowego i teatralnego, koncerty, wydarzenia kabaretowe i stand-upy, przedstawienia baletowe i różnicowane tematycznie wystawy. Dla poszukujących aktywnych form spędzania czasu wolnego do dyspozycji pozostaje: hala sportowa, stadion, boiska treningowe i do piłki plażowej, ścianka wspinaczkowa „Pruścianka”, korty tenisowe i kort do gry w ricocheta.

Arena Pruszków

ul. Andrzeja 1
05-800 Pruszków

Arena Pruszków to jedyny kryty tor kolarski w Polsce i jeden z najlepszych w Europie.

Odbývają się tutaj m.in. Puchar Polski w Kolarstwie Torowym Junior & Elita i Mistrzostwa Polski Elity w Kolarstwie Torowym pod Patronatem Honorowym Krzysztofa Rymuzy, Starosty Pruszkowskiego. Na torze można spotkać także trenującą Urszulę Łoś, pruszkowską wicemistrzynię Europy w kolarstwie torowym, której oficjnym sponsorem jest Powiat Pruszkowski.

- 1 ● GALERIA FIGUR STALOWYCH
Pruszków 05-800 ul. Przejazdowa 17
- 2 ● PARK IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI
Pruszków 05-800 ul. Tadeusza Kościuszki 41
- 3 ● MUZEUM DULAG 121
Pruszków 05-800 ul. 3 Maja 8a
- 4 ● MUZEUM STAROŻYTNEGO HUTNICTWA MAZOWIECKIEGO
Pruszków 05-800 Park Jana Pawła II 2
- 5 ● PARK POTULICKICH
Pruszków 05-800 ul. Bolesława Prusa
- 6 ● ARENA PRUSZKÓW
Pruszków 05-800 ul. Andrzeja 1
- 7 ● CENTRUM DZIEDZICTWA KULTUROWEGO
Pruszków 05-800 ul. Bohaterów Warszawy 4

RASZYN

22 158
Mieszkańców

43,9 km²

1400 r.
Pierwsze wzmianki

Austeria Raszyn
Aleja Krakowska 1
05-090 Raszyn

Przejeżdżając Aleją Krakowską nie sposób nie zwrócić uwagi na jeden z najwspanialszych dworów w Polsce. Niedawno odrestaurowany budynek Austerii, którego historia sięga przełomu XVIII i XIX wieku zdecydowanie zasługuje na miano wizytówki Raszyna.

Początki Austerii datuje się na lata 1784-1790, kiedy to jej budowę zlecił Piotr Tepper, warszawski bankier i właściciel dóbr falenckich. Projektantem budynku był uznany architekt Szymon Zug, w którego koncepcji poza piętrowym budynkiem głównym znalazło się też miejsce dla poczty ze stajnią dla 20 koni. W 1809 roku, podczas bitwy pod Raszynem, w Austerii gościł książę Józef Poniatowski. W kolejnych latach dynamicznie zmieniano się przeznaczenie budynku: mieściła się tam biblioteka, herbaciarnia, Urząd Gminy, straż pożarna i szkoła.

Prace rewitalizacyjne w obiekcie rozpoczęły się w 2018 roku, zakończyły w roku 2020. Dzięki staraniom gminy Raszków odwiedzający mogą podziwiać w Austerii wyjątkowe eksponaty: kopie obrazów związanych z Bitwą pod Raszynem autorstwa Januarego Suchodolskiego czy Wojciecha Kossaka oraz weduty (obraz lub rysunek przedstawiający ogólny widok miasta lub jego fragment) Canaletta. Swoje filie w budynku mają: Urząd Stanu Cywilnego – w Sali Balowej odbywają się przepiękne, klimatyczne śluby oraz Centrum Kultury Raszków, które organizuje liczne wydarzenia kulturalne, historyczne i społeczne.

Pałac w Falentach

ul. Zygmunta Opackiego 44
05-090 Falenty

Wczesnobarokowy pałac został wybudowany około 1620 roku przez Zygmunta Opackiego. Obiektu nie oszczędził niestety potop szwedzki, jednak w 1717 został on odnowiony, a w 1787 roku doczekał się modernizacji. W 1839 majątek w Falentach kupił Jan August Spiski, który zbudował oranżerię, wypełnioną zagranicznymi kwiatami, a w nowo założonych stawach rozwinął imponującą hodowlę ryb. Dalsze losy pałacu były bardzo burzliwe: w latach II wojny światowej działał w nim ośrodek wypoczynkowy dla wyższych oficerów SS i funkcjonariuszy gestapo. W 1945 budynek został przejęty przez Skarb Państwa, a od 1952 roku swoją siedzibę miała tu Rada Państwa.

Obecnie w skład pałacu wchodzi: oficyna południowa, oranżeria – palmiarnia i brama neogotycka. Jego wieczystym użytkownikiem jest Instytut Technologiczno-Przyrodniczy - Państwowy Instytut Badawczy (ITP - PIB).

Rezerwat Przyrody Stawy Raszyńskie zajmuje wraz z otuliną blisko 350 ha! W Falentach znajduje się 11 stawów, a rozległy teren daje schronienie około 130 gatunkom ptactwa. Spotkać można tu wiele wyjątkowych gatunków ptaków takich jak: rybołów, bielik, błotniak stawowy, mewa czarnogłowa, rycyk, remiza, zimorodek czy dzięcioł białoszy. W rezerwacie wyznaczono szlak pieszy, na którym umieszczone zostały trzy wieże widokowe. Mimo bliskości głośnej i ruchliwej Alei Krakowskiej, dzięki kłonom, jesionom i wielu innym gatunkom drzew oraz trzcinowiskom i krzewom przenosimy się do świata natury i ciszy, przerywanej od czasu do czasu przez ptasią muzykę.

CENTRUM KULTURY RASZYN

Centrum Kultury Raszyn poza główną siedzibą (Al. Krakowska 29a) posiada także dwie filie znajdujące się w budynkach Austerii i straży pożarnej OSP Falenty.

Wydarzenia kulturalne odbywają się tu w: sali widowiskowej ze 170 miejscami siedzącymi, galerii oraz sali konferencyjnej z półokrągłą sceną. Recitale, teatryki dla dzieci, kino CKR, operetki, koncerty, wieczory poetyckie, przeglądy muzyczne zespołów, które tworzą seniorzy – to tylko niektóre z wydarzeń w bogatym programie Centrum. Mieszkańcy mogą także uczestniczyć w licznych zajęciach i warsztatach, takich jak: nauka obsługi komputera dla seniorów, ceramika dla dzieci i młodzieży czy taniec nowoczesny.

Plakaty - Archiwum Centrum Kultury Raszyn

**Centrum Sportu
Raszyn**
ul. Sportowa 30
05-090 Raszyn

CENTRUM SPORTU RASZYN

Centrum Sportu Raszyn to jeden z najnowocześniejszych kompleksów sportowych w pobliżu Warszawy. Poza halą widowiskowo-sportową, dysponuje także orlikiem przy ul. Pruszkowskiej, o wymiarach 55 m x 28 m i pływalnią przy ul. Sportowej. Basen składa się z nitek: sportowej o wymiarach 25 m x 12,5 m oraz rekreacyjnej z masażami wodnymi.

CSR to obiekt, w którym znajdują się: hala główna wraz z trybuną z 284 miejscami, siłownia, sale: konferencyjna, do podnoszenia ciężarów, boksu i sztuk walki, fitness, lustrzana, rehabilitacyjna, gabinet dietytyki i lekarza medycyny sportowej, kompleks szatni oraz pomieszczenia dla sędziów i trenerów. Takie zaplecze pozwoliło na organizację w 2022 roku m.in. Mistrzostw Europy U15 & U17 w podnoszeniu ciężarów, w których udział wzięło 400 zawodników z 34 państw!

W budynku biblioteki przy ulicy Poniatowskiego 20 znajdują się: wypożyczalnia, czytelnia czasopism i publikacji naukowych oraz sala spotkań. To w niej odbywają się m.in. wystawy lokalnych artystów, spotkania z pisarzami oraz zajęcia z multisensoryki.

Placówka jest miejscem dostępnym dla wszystkich:

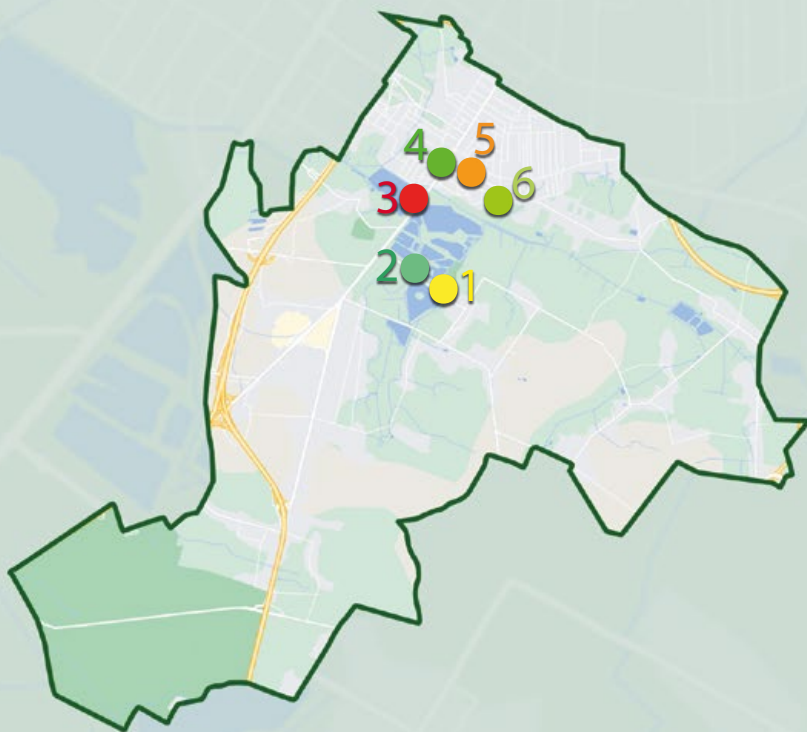
- do budynku można wejść z psem asystującym i przewodnikiem,
- klienci mogą liczyć na pomoc odpowiednio przeszkolonej kadry pracowniczej.

Poza godzinami pracy można zwrócić książki do wrzutni przy wejściu głównym. Pomieszczenia w budynku oznaczono pismem wypukłym i alfabetem Braille'a, a szklane przegrody pasami w kolorze czerwonym. Toaleta została przystosowana dla osób z niepełnosprawnościami i wyposażona w przewijak, osoby niewidome i niedowidzące mogą poznać rozkład biblioteki korzystając z mapy tyflograficznej.

Wirtualny spacer
po bibliotece!

1 ●

PAŁAC W FALENTACH

Falenty 05-090 ul. Zygmunta Opackiego 44

2 ●

REZERWAT PRZYRODY STAWY RASZYŃSKIE

Falenty 05-090 al. Hrabka

3 ●

AUSTERIA

Raszków 05-090 al. Krakowska 1

4 ●

CENTRUM KULTURY RASZYN

Raszków 05-090 al. Krakowska 29A

5 ●

GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Raszków 05-090 ul. Poniatowskiego 20

6 ●

CENTRUM SPORTU RASZYN

Raszków 05-090 ul. Sportowa 30

BRWINÓW

MICHAŁOWICE

NADARZYN

PIASTÓW

PRUSZKÓW

RASZYN

Strona
Powiatu
Pruszkowskiego

Facebook
Powiatu
Pruszkowskiego

Instagram
Powiatu
Pruszkowskiego

„Przewodnik po Powiecie Pruszkowskim” powstał z inicjatywy Zarządu Powiatu Pruszkowskiego

Wykonanie:

Koordynator projektu:

Sylvia Ładna

Oprawa graficzna, dokumentacja fotograficzna, skład:

Mikołaj Hajdukiewicz

Opracowanie tekstu i korekta:

Urszula Sobiesiak

Olgierd Lewan

Część zdjęć pochodzi z archiwów:

- jednostek Powiatu Pruszkowskiego,
- samorządów gmin i jednostek im podlegających,
- PZLPiT „Mazowsze”

**powiat
pruszkowski**
nieskończone możliwości

**powiat
pruszkowski**
nieskończone możliwości

ISBN: 978-83-940054-0-5